

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 25. mars 2019 truffet vedtak i

- Sak nr:** 19-001 (arkivnr: 19/29)
- Saken gjelder:** Klage fra A på sorenskriver B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Bjørn Eirik Hansen (leder)
Heidi Heggdal
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

Innledning:

Ved brev av 20. desember 2018 har A klaget på sorenskriver B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt sorenskriver B, som ved brev av 25. januar 2019 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra bygningsingeniør C og advokatene D og E og advokatfullmektig F. Klagen er supplert ved brev av 14. februar 2019.

Saksfremstilling:

Klagen gjelder gjennomføringen av en rettsmekling i forbindelse med en forsikringstvist etter et boligkjøp. Rettsmeklingen ble gjennomført 20. desember 2018, og sorenskriver B var mekler, sammen med en fagkyndig medmekler.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Innledningsvis i meklingsmøtet, da de alle var samlet, innledet sorenskriveren med at det ikke var nødvendig å gjenta det som sto i sakens dokumenter. Hans advokat hadde brukt mye tid på å forberede seg til rettsmeklingen, og ville meddele overfor motparten hva som var deres utgangspunkt for å forsøke å få til en omforent løsning. Etter tre setninger ble advokaten bryskt avbrutt av sorenskriveren, fordi advokaten innledningsvis nevnte ting som sto i saksdokumentene. Hvordan advokaten skulle kunne fremstille utgangspunktet uten å ta utgangspunkt i kjente fakta, er for han uforståelig. Advokaten hadde ikke startet på noe innledningsforedrag, men med den «korte oppsummeringen og klargjøringen av partenes standpunkt» omtalt i tingrettens innkalling til rettsmeklingen. Advokaten fikk ikke anledning til å avslutte sin oppsummering.

Han spurte deretter om å få fremlegge deres standpunkt for meklingen, etter oppfordring fra innkallingsbrevet om å «selv spille en aktiv rolle». Svaret fra sorenskriveren var «ja, så lenge du ikke gjentar det som står i dokumentene vi alt har lest». Han ble avbrutt etter første setning med at det han sa sto i sakspapirene. Han forsøkte å forklare at han måtte kunne referere til fakta i saken innledningsvis for å forklare hvorfor de hadde det utgangspunktet de hadde, og at sorenskriveren umulig kunne vite hva det videre innholdet i oppsummeringen var. Sorenskriverens svar var da ufattelig nok at han ikke skulle fornærme sorenskriveren. Deretter stoppet sorenskriveren enhver videre fremleggelse av deres standpunkt.

Først da motparten ikke var tilstede fikk han lov til å legge frem deres oppsummering og standpunkt. Han stoppet imidlertid da han ble oppmerksom på at sorenskriveren satt og himlet med øynene med en oppgitt mine.

Under samtalen mellom sorenskriveren, medmekler, advokaten, hans kone og han selv, kom det et spørsmål fra sorenskriveren om hvilken sum de ville kreve. Advokaten hadde da gjennomgått en del tall, og han hadde lagt merke til at det måtte være kostnader som var utelatt. Sorenskriveren oppfattet situasjonen og tilbød seg å gå ut på gangen mens de snakket sammen. Mens meklerne var ute på gangen, kom de til at noen utgifter var uteglemt og at summen måtte oppjusteres før de ble presentert for motparten. Da meklerne kom tilbake, opplyste sorenskriveren at det opprinnelige beløpet allerede var presentert for motparten. Sorenskriveren hadde altså tilbudt seg å gå ut på gangen for å la de diskutere beløpet, for så å gå rett inn til motparten for å formidle det tallet de på sorenskriverens oppfordring satt og diskuterte. Sorenskriveren sa så med en oppgitt tone at han ikke kunne gå tilbake til motparten med et høyere tilbud, som om dette var noe tåpelig som de hadde ansvar for.

Sorenskriveren henvendte seg til deres advokat, som er en ung kvinnelig advokat, og på en særdeles nedlatende måte uttalte at hun ikke hadde gjort en grundig nok jobb med å forberede

sin klient. For han fremstår det som absurd å forvente at advokaten skulle kunne forberede dem på en mekler som sorenskriveren.

Hele situasjonen som ble skapt i rettsmeklingen var såpass absurd at han forsøkte seg med en liten spøk om at motparten eventuelt kunne bære møblene for dem for å kunne fjerne kravet om utgifter til flytting – dette for å se om det var mulig å få sorenskriveren ned på jorda med et smil. Sorenskriverens reaksjon var å stirre på han, inntil han opplyste at det var en spøk. Sorenskriveren svarte så at domstolen ikke var et sted for spøk.

Advokaten deres stilte flere spørsmål til motparten gjennom mekleren, men de svært få svar hun fikk kom fra medmekleren ikke sorenskriveren.

Slik rettsmeklingen ble gjennomført var det overhodet ingen mulighet for å komme til en enighet, fordi de ikke presenterte hverandre standpunkter og begrunnelser som grunnlag for en dialog. Resultatet blir nå en svært dyr rettssak, som sannsynligvis kunne vært unngått.

Da rettsmeklingen ble avsluttet, reiste sorenskriveren seg uten å ta farvel med noen av de fra saksøkersiden med et håndtrykk og ønske om god jul. Sorenskriveren snudde seg bare bort fra stolen og mumlet «hade» idet han gikk ut døren.

Når det gjelder sorenskriverens uttalelse, inneholder denne flere direkte personangrep mot han. Han begynner å bli dyktig lei av personangrepene fra sorenskriveren, og nå i tillegg psykologiske betraktninger som sorenskriveren ikke har noen kompetanse til å utføre.

Under meklingen ble de ikke gjort oppmerksom på hvilke regler som gjaldt for eksempel med hensyn til taushetsplikt og lignende.

Uttalelsen om at han har «en betydelig overdreven tro på egen evne til å få motparten til frivillig å akseptere hans krav», går langt i retning av å betegne han som en narsissist. Hans tanke var aldri at motparten skulle gå med på deres krav, og han aner ikke hvor sorenskriveren har fått denne påstanden fra. Tanken var at partenes utgangspunkt skulle brukes til å jobbe mot en omforent løsning, noe sorenskriveren hindret fullstendig.

Innklagede – B – har i hovedsak vist til følgende:

Han la opp rettsmeklingen slik han alltid har gjort når advokater har deltatt, og som han aldri har møtt innsigelser mot. Rettsmeklingen ble innledet på vanlig måte med å opplyse om hensikten med meklingen og at det ikke var nødvendig å gjengi det som var kommet frem under den skriftlige saksforberedelsen. Partene fikk anledning til å få ordet dersom de mente å ha opplysninger som ikke var meddelt tidligere eller annet som det kunne være hensiktsmessig å presentere i fellesmøte. Klagers advokat ba om ordet. Dette medførte dessverre at han glemte å presisere at det gjaldt regler om taushetsplikt om det som skjedde under en rettsmekling.

Han fikk raskt inntrykk av at advokaten hadde tenkt å fremføre noe som minnet om et innledningsforedrag, og han så det som lite fruktbart for meklingen at prosessfullmektigen i fellesmøtet kunne komme til å anklage selgerne for å ha opptrådt klanderverdig samtidig som det ville medføre unødvendig tidsbruk. Han avbrøt følgelig advokaten og gjentok at det ikke var behov for at hun gjentok opplysninger og anførsler som var kjent. Hun hadde etter dette ikke ny informasjon eller nye krav å informere om, og avsluttet så umiddelbart. For ham var det klart at saksøkerne på dette stadium ikke hadde noe å tilføre som ikke motparten og meklerne allerede var klar over.

Klager ba deretter om ordet, noe han fikk. Klager hadde en rekke papirer brettet ut foran seg, så han så for seg at klager kunne komme til å gjøre det samme som prosessfullmektigen. Han presiserte derfor også overfor klager at det ikke var nødvendig å gjenta det alle allerede hadde kunnskap opp. Dette var klager lite innstilt på å rette seg etter, og han fant derfor å måtte stanse klager. Dessverre måtte dette gjøres på en klart tydeligere måte enn hva han tidligere har måttet gripe til i noen mekling. Klagers reaksjon var tydelig negativ, og henvendte seg til sin prosessfullmektig og spurte demonstrativt om de kunne gå. Det at klager skriver i klagen at de hadde brukt mye tid til å forberede seg for å klargjøre standpunkter og spille en aktiv rolle, bekrefter etter hans syn at han hadde et reelt grunnlag for bekymring for at klager kunne komme til unødvendig å vanskeliggjøre gjennomføringen av meklingen. Klager kunne f.eks. enkelt ha opplyst om at de hadde oppdaget feil ved det fremsatte kravet, uten samtidig å fortelle om allerede kjente forhold. Klager sa intet om nye krav.

At motparten ikke ga uttrykk for et ønske om å fremlegge sin oppsummering av saken, burde ha fortalt klager at klagers forståelse av hvordan rettsmeklingen skulle gjennomføres ikke var sammenfallende med de øvrige. Klager synes også helt å overse at motpartene var innforstått med hva klager krevde og begrunnelsene for dette. Klagen synes å illustrere at mye av grunnlaget for klagen bygger på en misforståelse av hvordan rettsmekling foregår. Dersom partene på begge sider hadde ønsket en direkte dialog i forbindelse med rettsmeklingen, hadde dette blitt gjennomført.

Under de påfølgende særmøtene var det klager som i det vesentlige uttalte seg, og stort sett var det anførsler, krav og synspunkter som var vel kjent. Mens dette pågikk så han nok også på advokaten for å signalisere at han synes det var ønskelig at også advokaten kommenterte det parten ga uttrykk for. Dette hadde sammenheng med at klager fremstod som meget steil og lite mottagelig for spørsmål. Han kan i ettertid forstå advokatens holdning, da klager ikke kan ha vært en enkel klient. Dersom klager oppfattet det slik at han himlet med øynene og hadde en oppgitt mine, har klager i beste fall misforstått.

Når det gjaldt beløpet, oppfattet han dem slik at saksøkersiden fastholdt kravene de hadde fremmet i stevningen, men at de ville drøfte dette noe nærmere. Han og medmekler forlot derfor rommet for at de skulle diskutere krav uten at de overhørte samtaler. Han bestrider at han skal ha opptrådt på en nedlatende måte overfor advokaten, tvert imot forlot de rommet slik at deres nærvær ikke skulle kunne føles som et press eller som begrensende.

Som nevnt forsto han det slik at saksøkersiden i utgangspunktet ikke var villige til å fire på kravene de hadde fremsatt i stevningen, og tok det for gitt at de ville regne på hvilken reduksjon de kunne tenke seg å gå med på. Det var på dette tidspunkt ukjent for ham at klager ønsket å forhøye kravet. Dette var bakgrunnen for at kravet ble meddelt motparten. Det at klager under en rettsmekling økte et krav som hadde stått uendret i et halvt år, og uten at det bygde på nye fakta, overrasket han stort. Han ser ikke bort ifra at han ga uttrykk for overraskelsen, men benyttet heller ikke i denne forbindelse en nedlatende tone.

Hvorvidt han som følge av sin opptreden sørget for å ødelegge enhver mulighet for forståelse og dialog mellom partene avvises. Det ble ført reelle forhandlinger, og partene fikk delta aktivt. Han tilføyer at klager i liten grad, om noen, var villige til å redusere på noen av sine fremsatte krav for å få avsluttet tvisten.

Oppsummert kan etter hans syn klagers oppfatning av rettsmeklingen og hans fremgangsmåte i hovedsak forklares med at klager ikke har hatt forståelse av hvordan rettsmeklinger gjennomføres, selv om klager synes å være av stikk motsatt oppfatning til tross for at klager tydeligvis aldri hadde deltatt i rettsmekling tidligere, samt at klager har hatt en betydelig

overdreven tro på egen evne til å få motpartene til frivillig å akseptere kravene. Språkbruk i omtalen av ham og prosessen avstår han fra å kommentere.

Medmekler – bygningsingeniør C – har i hovedsak uttalt følgende:

Han har lest gjennom klagen, og har en litt annen oppfatning av hva som skjedde enn det klager beskriver.

Da meklingen startet med et fellesmøte, spurte sorenskriveren om partene hadde noe de ønsket å si som ikke stod i dokumentene som var lagt frem i saken. Det som da skjedde var at saksøkersiden startet med å gjengi det som allerede var kjent. De ble avbrutt av sorenskriveren med at det ikke var behov for å gjengi dette. Det er mulig klager følte at han ble avbrutt på en litt ufin måte, men han kan ikke si at det var noe han reagerte på. Da klager ble avbrutt, snudde han seg mot sin advokat og spurte om de kunne avslutte møtet og gå med en gang. Dette skjedde ikke, men fellesmøtet ble avsluttet kort etter dette.

I særmøtene fikk klager si det han hadde lyst til. Kommentaren om at sorenskriveren «himlet med øynene», har han ingen mening om da han ikke registrerte dette.

Når det gjelder det forhold at det ble presentert et krav for motparten som klager ikke hadde godkjent, er dette selvsagt beklagelig. Det beror på en misforståelse fra meklerens side, og var selvsagt uheldig.

Kommentarer fra saksøker om at saksøkte kunne bære møblene, kom i en sammenheng der det var en spent situasjon i meklerrommet. Det var derfor ikke noe automatikk i at kommentaren skulle oppfattes som en spøkefull kommentar av de andre i rommet.

Detaljene rundt avslutningen av meklingen kan han ikke si noe om, han kan ikke huske at det skjedde noe spesielt. Hans oppfatning av saken er at vanlig prosedyre ble fulgt når det gjelder oppstart av meklingen. Han kan ikke huske om det ble opplyst om taushetsplikt.

Prosessfullmektig for klager – advokat De – har i hovedsak uttalt følgende:

Hun kan i all hovedsak bekrefte hendelsesforløpet slik det er fremstilt i klagen. Som prosessfullmektig ville hun kort redegjøre for saksøkers standpunkt og utgangspunkt for meklingen, ikke for saken i sin helhet. Da ble hun raskt avbrutt av sorenskriveren.

Hennes klienter hadde et ønske om å være deltakende i meklingen og presentere sitt synspunkt, dette i tråd med rettens innkalling til rettsmeklingen. I sitt forsøk på å presentere sitt synspunkt, ble klager også raskt avbrutt.

Under særmøtet kan hun også bekrefte at hun og hennes klienter oppfattet det dithen at meklerne tilbød seg å forlate rommet for å gi dem tid til å diskutere et konkret utspill til motparten. De ble derfor svært overrasket da sorenskriveren kom inn igjen og fortalte at han hadde videreformidlet utspillet til motparten.

Kort oppsummert er hun av den oppfatning av partene ikke fikk anledning til selv å spille en aktiv rolle i saken. Hun kan også slutte seg til det synspunkt at håndteringen av meklingen vanskeliggjorde at partene kunne lykkes med å komme til enighet. Det var lite rom for en konstruktiv dialog. Hennes erfaring fra en rekke tidligere rettsmeklinger er at de fleste saker løses, hvilket hun også tror under andre omstendigheter hadde vært mulig i denne saken.

Prosessfullmektig for motparten – advokatfullmektig F og advokat E – har i en felles uttalelse i hovedsak uttalt følgende:

De har ikke noe å utsette på sorenskriverens gjennomføring av rettsmeklingen, og sitter ikke igjen med det samme inntrykket som klager. De kan selvsagt ikke kommentere det som skjer i sær møtene, foruten at møtene på deres side foregikk «etter normalen». Dog med en tydelig agenda fra sorenskriveren, noe som ofte er mer savnet enn et problem.

Sorenskriverens ønske om en effektiv, strukturert og konstruktiv dialog/forhandling, særlig gjennom sær møter, kom tydelig frem innledningsvis i fellesmøtet.

De kan ikke huske om den alminnelig innledningen om roller, taushetsplikt mm. ble gjennomgått, men de er såpass ofte i meklinger at de heller ville lagt merke til om den ikke ble gjennomført enn om den ble gjennomført.

De har forståelse for at sorenskriveren raskt avskjærte innlegg fra motparten, da begge ga tydelig uttrykk for å være innledninger og innlegg som hovedsakelig gjentok kjente forhold i saken. Klagers kroppsspråk og stemmeleie var også av en slik art at det oppfattes som fornuftig at et lengre, og sikkert følelsesladet, innlegg derfra ble stoppet. Det ville neppe medført noe bedring av samarbeidsklimaet i saken.

Det er mer betimelig å stille spørsmål ved om klager av sin advokat var realitetsorientert godt nok i forhold til hvordan en meklings er ment å foregå, samt hvilke økonomiske forventninger man kan ha til en meklings. Uavhengig av begrunnelse fremstår det som ugreit at et krav øker underveis i en rettsmekling, og dette kan i alle fall ikke lastes mekleren.

Basert på meklerens opptreden, kan de vanskelig tro på at det ble videreformidlet noe som ikke var tydelig avklart med saksøkersiden. De utspill de presenterte ble i alle fall meget tydelig gjennomgått og dobbeltsjekket for hva mekleren hadde lov å bringe videre og ikke.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klager har anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk ved sin opptreden i rettsmeklingsmøte der klageren og hans ektefelle var saksøkere. Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

“God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i

retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv. ”

Utvalget viser også til NOU 1999:19 side 326, hvor følgende er uttalt:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord /uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak.

Klager har anført at sorenskriverens opptreden under rettsmeklingen medførte at rettsmeklingen ble ødelagt og at det ikke ble mulig for partene å komme til enighet. Det er vist til at sorenskriveren lot hverken prosessfullmektigen eller partene på saksøkersiden komme til med et innlegg i fellesmøte i starten av rettsmeklingen. Videre er det vist til at sorenskriveren ikke orienterte om taushetsplikten i fellesmøte, at han videreformidlet et beløp til motparten som ikke var avklart med klager og hans advokat, og ikke ga tillatelse til direkte dialog med motparten under meklingen. Sorenskriveren oppførte seg nedlatende overfor klageren, hans hustru og hans advokat i særmøtene. I sin kommentar til sorenskriverens uttalelse til klagen, har klager anført at sorenskriveren kommer med flere personangrep i sin uttalelse.

Klagers beskrivelse av meklingen støttes i det vesentlige av klagers advokat.

Sorenskriveren har i sin uttalelse erkjent at han glemte å presisere regler om taushetsplikt og at han trodde beløpet han videreformidlet til motparten var klarert med klager i og med at det var det samme kravet som var formidlet i stevningen. Slik saken er presentert finner ikke utvalget at disse forholdene hverken enkeltvis eller samlet gir grunnlag for å konkludere med at sorenskriveren har opptrådt i strid med god dommerskikk. Forholdene gir likevel et inntrykk av et visst hastverk, som kan ha påvirket klagers oppfatning av sorenskriverens opptreden.

Når det gjelder anførselene fra klager om sorenskriverens oppførsel ellers i meklingen, deles ikke klagerens oppfatning av medmekler eller motpartens advokat. Klagers oppfatning av sorenskriveren som nedlatende under meklingen er dermed ikke tilstrekkelig sannsynliggjort.

Sorenskriveren har i sitt tilsvarende svar til klagen avsluttet med følgende avsnitt:

Oppsummert kan etter mitt syn As oppfatning av rettsmeklingen og min fremgangsmåte i hovedsak forklares med at han ikke har hatt forståelse av hvordan rettsmeklinger gjennomføres selv om han synes å være av stikk motsatt oppfatning til tross for at han tydeligvis aldri hadde deltatt i en slik, og at han har hatt en betydelig overdreven tro på egen evne til å få motpartene til frivillig å akseptere hans krav.

Tilsynsutvalget har forståelse for at klager oppfatter denne beskrivelsen som nedlatende. Beskrivelsen er etter utvalgets vurdering både unødvendig og uheldig.

Det må imidlertid foreligge uheldig adferd av en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk, jf. sitat av forarbeidene ovenfor. Tilsynsutvalget har kommet til at det ikke er sannsynliggjort at sorenskriveren har opptrådt på en slik måte under meklingen at det overstiger denne terskelen. Det er derved ikke grunnlag for å konkludere med at sorenskriver B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

Tilsynsutvalget har imidlertid anledning til gi en uttalelse om hva som er god dommerskikk, uten at dommeren ilegges disiplinærtiltak, jf. domstolloven § 236 tredje ledd. Tilsynsutvalget viser til at kombinasjonen av avskjæring av klagers ønske om å fremstille saken sin i fellesmøte, presentasjon av beløp til motparten uten klarering og beskrivelsen av klager i tilsvaret til klagen tilsier at klager hadde grunn til å reagere på sorenskriverens handlemåte. Selv om sorenskriveren oppfattet partene som vanskelig å håndtere, er det en del av dommerens arbeid å håndtere utfordrende situasjoner. Det må forventes at dommeren klarer å beherske seg og opptre korrekt og saklig i sin kontakt med parter/advokater.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.